

Ilustrirani Slovenec

Leto II. Tedenska priloga „Slovenca“ z dne 14. februarja 1926, šte. 36.

Štev. 7.

Anton Cerar – Danilo.

ki slavi 20. t. m. petdesetletnico svojega delovanja na slovenskem odru. Z Danilovim imenom je neločljivo združena vsa novejša zgodovina slovenske gledališke umetnosti, sodoživljal je vse lepe in težke čase slovenske Talije, katere ni zapustil niti za hip tudi v njenih najbridkejših dnevih, ko so omagali vsi. Zato se ga ob tej priliki tudi s hvaležnostjo spominjajo vsi, ki čutijo res slovensko in kulturno. Njegovo ime je v vsaj Sloveniji med najpopularnejšimi, saj je le malo naših podeželskih odrov, kjer ne bi pomagal na ta ali drugi način.

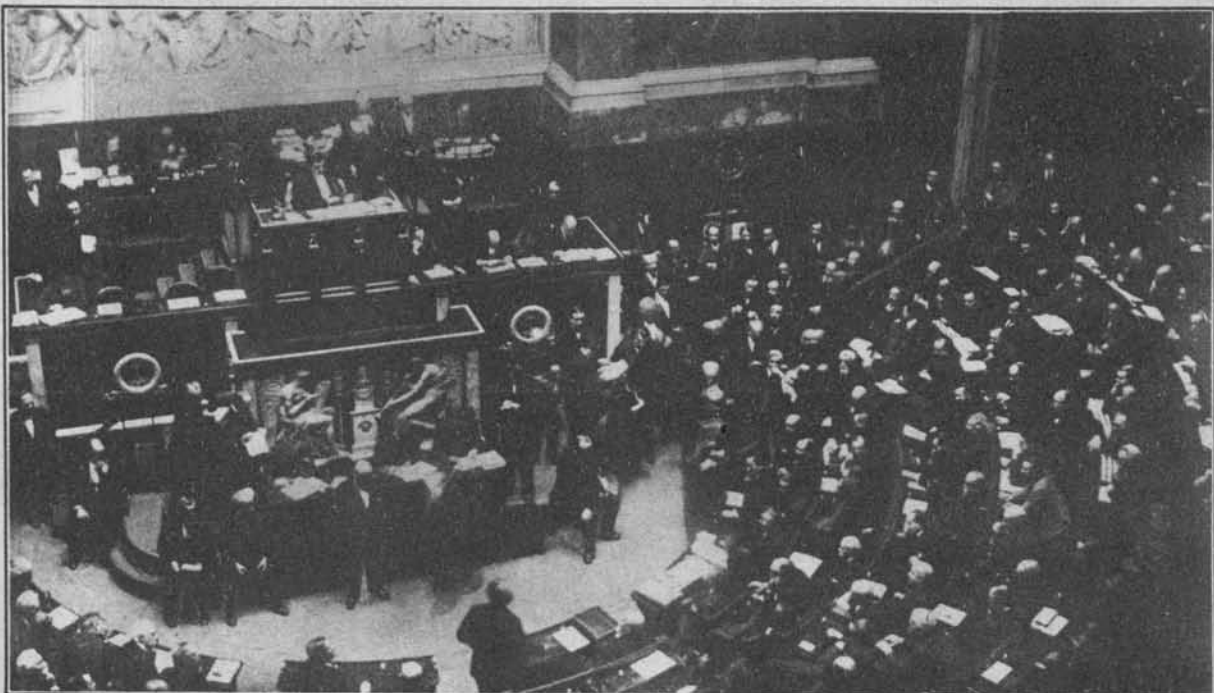

Sarojini Naidu,
voditeljica indijskega osvobodilnega gibanja.

Romunski parlament v Bukarešti.

Kakor znano stoji koruptna strahovlada Bratianuja, ki je toliko let vzdrževal v Romuniji najreakcionarnejši absolutizem, pred padcem in najbrž ne bo več vodil niti predstoječih volitev v parlament.

Francoska finančna kriza v francoskem parlamentu.

Kakor znano pretresajo francoske finance hude krize, radi česar se tudi neprestano menjavajo finančni ministri. Naša slika nam kaže francoski parlament med burno finančno debato.

Dittmann,

Znani poslanec nemškega parlamenta, ki je nastopil v parlamentarnem preiskovalnem odboru s senzacionalnimi odkritji glede vzrokov nemškega poraza v svetovni vojni.

Pogled na Solun, najvažnejšo luko in trgovsko postojanko ob Egejskem morju.

Solun tvori iz'odišče v svet za vso Južno Srbijo, zato je tudi predmet stalnih sporov med Grško in našo državo; zaradi svoje lege in slovanskega zaledja bi pač moral pripadati naši državi, pravtako kakor Trst.

Sprejem staroste slovenskih planincev na mariborskem kolodvoru.

dne 3. t. m. G. svetnik Aljaž se je mudil v začetku tega meseca kot gost tamošnjega »Aljaževega kluba« v Mariboru, kjer so mu pripravili planinci lep sprejem. Na sliki je videti razen Aljaža (1) še pevovodjo »Maribora« Gašperiča (2), predsednika mariborske podružnice SPD dr. Senjara (3) in urednika »Planinskega vestnika« dr. J. Tominška (4).

Josip Panić,

župnik v Vrbju pri Novi Gradiški, katerega so radičevci opetovano tudi dejansko napadli, eden izmed najpožrtvovalnejših delavcev v bratski HPS.

Zanimivosti iz Južne Srbije.

Peč v Južni Srbiji.
središče Metohije in sedež srbskega patriarhata.

Partija z nove ceste Peć-Andrijevice,
ki veže Južno Srbijo s Črno goro.

Slike k „Slovenskemu biografskemu leksikonu“.

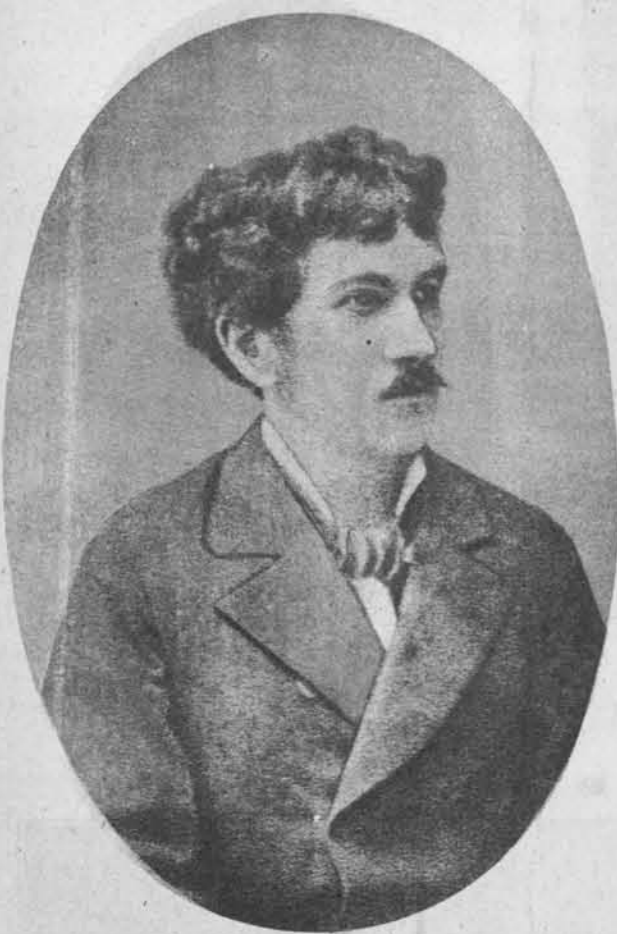
Armič Josip
(* 1870), šolnik.

Bleiweis-Trsteniški Demeter
(* 1871), zdravnik.

Bukovec Avgust
(* 1878), čebelar.

Najstarejša Danilova slika

posneta okrog l. 1880, ko je bil star kakih 22 let in je že šesto leto redno nastopal na oderu; prvič je namreč nastopil v starem deželnem gledališču dne 11. novembra 1876 v vlogi barona Stenwortha v v Bürschpfeifferjevi drami »Lowotska sirotca«.

Prva Danilova karakterna vloga,

dne 28. aprila 1884, ko je igral Hansa Jureža v Holteijevi »Bisernici« v starem deželnem gledališču.

Danilo, l. 1891.,

to je v starosti 33. let, ob njegovi igralski petnajsetletnici. Dejansko je pa igral že dlje časa, kajti še poprej nego v starem deželnem gledališču je začel nastopati na oderu »Kat. društva rokodelskih pomočnikov« v starem ljubljanskem knežjem dvorcu (okrog l. 1874), kjer se je odkril in razvil njegov talent.

Danilo ko Egmont

v istoimenski Goethejevi drami ob priliki svoje igralske dvajsetletnice dne 31. marca 1896 v novem deželnem gledališču.

Danilo - petdesetletnik.
(L. 1908.)

Danilova soproga Augusta,

roj. Gostičeva v vlogi Jele v Vojnovičevem »Ekvinokciju«. S svojo sedanjo soprogo se je seznanil v starem deželnem gledališču, kjer je nastopala od l. 1884. in se je poročil z njo l. 1890.

Danilo kot Rajguzen

v »Rokovnjačih«. To je razen vloge Dolefa v »Desetem bratcu« ena najpopularnejših Danilovih vlog, znana po vsej Sloveniji.

Igralska rodbina Danilova v domačem krogu.

Fot. Bešter.

Od leve na desno vidimo »papanca« Danila samega nato hčerko Miro, hčerko Vero (sedaj Balatkovo) vnuka Acija, soprogo Augusto in hčerko Silvo. Vsi navedeni člani Danilove rodbine delujejo že od svoje rane mladosti na slovenskem oderu; soproga Augusta in hčerka Silva pa igrata od l. 1924. na odrih ameriških Slovencev in se vrtneta spomladi zopet v domovino. Slika je iz leta 1923.

Danilo kot kralj Arhibald

v Sem Benellijski drami »Ljubezen treh kraljev« ob priliki proslave svoje igralske petintridesetletnice.

Danilovo »Malo gledališče«

v ljubljanskem Mestnem domu l. 1915. Slovensko gledališče je preživelo v drugi polovici preteklega stoletja celo vrsto hudih kriz (n. pr. l. 1877., ko so se vsi igralci razšli; l. 1887., ko je pogorelo staro deželno gledališče itd.), ki pa niso Danilu nikdar vzele poguma. Tudi znana kriza 1912.—1914., ki se je končala s popolnim ukinitjem predstav v gledališču ga ni ubila, temveč si je ustvaril z nekaterimi tovariši in tovarišicami ter podporo nekaterih ljubiteljev umetnosti »Malo gledališče«, s katerim je vztrajal v najbridkejših okoliščinah dve sezoni, dokler mu niso ubile vojne grozote spomladi l. 1916. Še tega. Zadoščenje za vsa huda in dolga leta mu je dal šele prevrat.

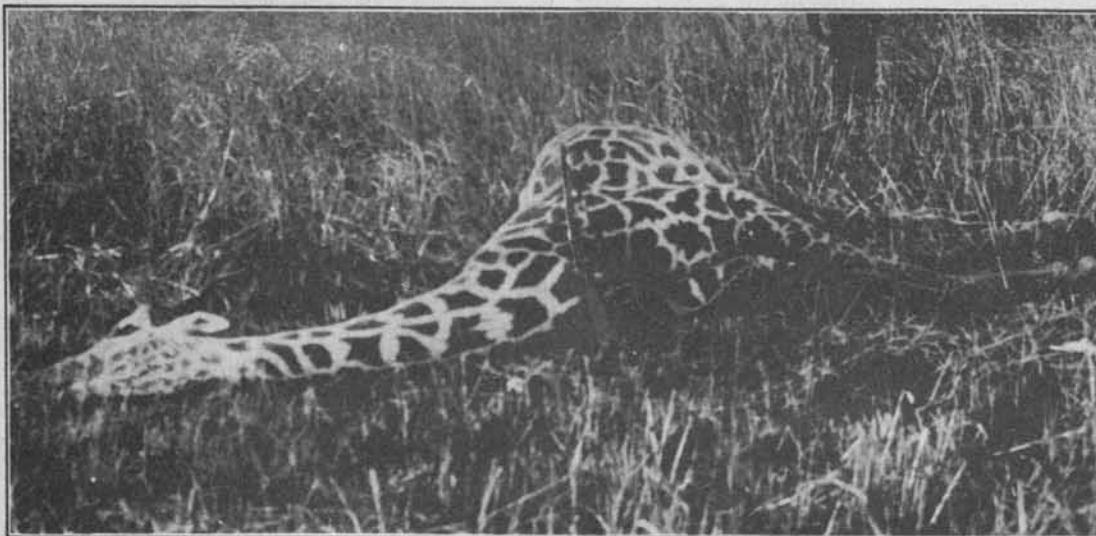
»Lord Danilo.«

I. Vavpotičeva risba iz l. 1920.

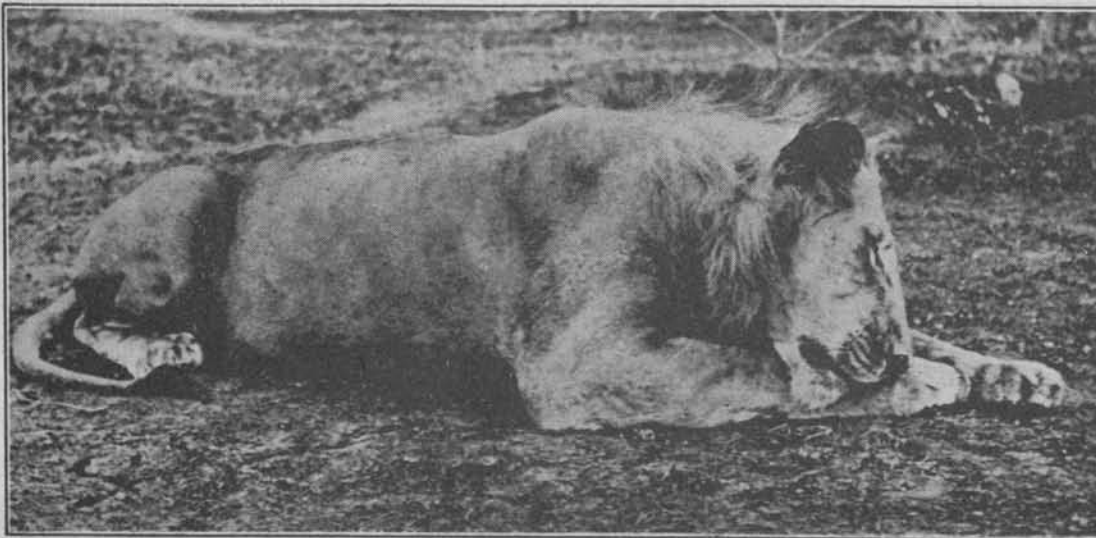
Med divjaki in divjačino.

V Angoli (Afrika) ustreljeni bivol.

Ustreljena žirafa.

V bivši nomški Vzhodni Afriki ustreljeni lev.

Na Schomburgkovi lovski sledi.

Hans Schomburgk je eden najznamenitejših nemških poznavalcev bajnih afriških pokrajin. Leta in leta je prebil po pragozdih raznih bivših nemških kolonij v Afriki, kjer je prišel v stik z najrazličnejšimi zamorskimi narodi, doživel najčudovitejša pustolovstva in videl največja čudesa narave, katerih pa ni ohranil samo zase, temveč v sliki in pismu tudi drugim radovednežem. Zlasti zanimivi so njegovi vprav neverjetni lovski doživljaji, s katerih prinašamo nekaj njegovih lastnih fotografičnih posnetkov tudi mi. Mnogo svojih spominov je popisal tudi sam v nedavno izišli knjigi: »Med divjaki in divjačino«.

Ustreljeni slon.

Kača velikanka požira ulovljeno antilopo.

Ustreljeni nosorog.

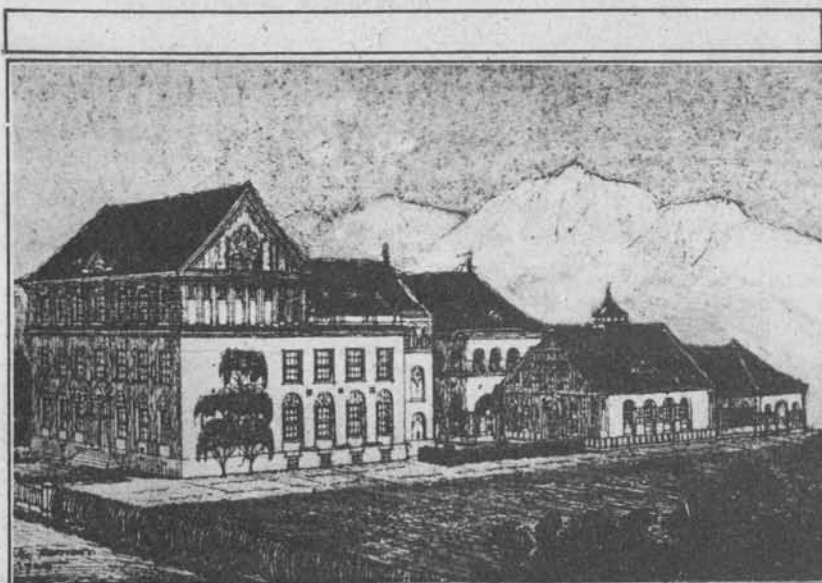
S prvega gospodinskega tečaja v Bohinju.

ki se je vršil od 19. oktobra do 30. decembra p. l. z voditeljico tečaja H. Černetovo (+) in prirediteljem g. Mencingerjem v sredini.

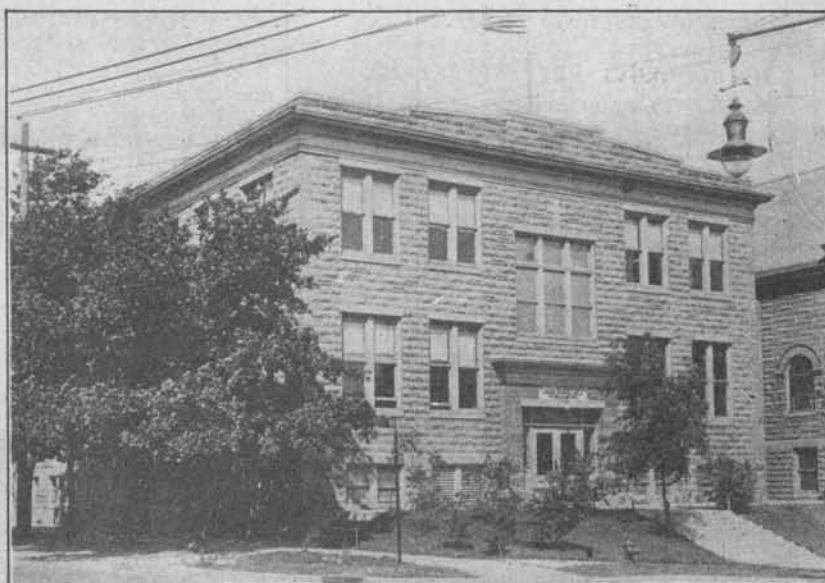
Edvard Markošek,

šolski vodja v Ljubnem na Gorenjskem, jako priljubljen pri vsem ljudstvu, je obhajal nedavno 25 letnico svojega službovanja.

Najmodernejša šolska zgradba v Sloveniji

bo poslopje ljudske in meščanske šole v Mežici, katero so začeli graditi lansko leto.

Iz življenja naših ameriških izseljencev:

Slovenska šola sv. Cirila in Metoda v Sheboyganu, otvorjena l. 1923.

Lojze Kocmur,

učenec VI. razr. ljubljanske realne gimnazije, star 16 let, ki je v noči od 2. na 3. VI. p. l. pobegnil iz Ljubljane, da se umakne preganjanju PPŽ režima, dasi po poznejši izjavi policije sploh ni ničesar zakrivil. Krenil je, dobro preskrbljen za leto in zimo preko Karavank na Dunaj, a o njegovi nadaljni usodi ni znanega ničesar več.

Črensovski (Prekmurje) Orli ob sklepu duh. vaj

meseca septembra l. 1925. Spredaj sedijo od leve na desno: ravnatelj »Martinišča« Rađuha, urednik »Novin« Jerič in poslanec Klekl.

Saša Šantel.
Akademični slikar.

»... ruda, kupčija tebe rede.«
Fr. Podrekarjeva karikatura Danila iz l. 1916.

Ivan Vavpotič.
Akademični slikar.

OB DANILOVI PETDESETLETNICI.

Danilo — Cerar — Anton se je rodil 15. julija 1858 v Ljubljani, je kot rokodelski vajenec nastopal na odru Društva rokodelskih pomočnikov, pri slovenskem gledališču pa prvič 1876. Izobraževal se je doma pod Dobrovoljnim, Innemannom in Borštnikom, 1889 pri Šmahi v Pragi in potoval po Nemčiji, kjer je obiskal razne velike odre. Izdal je več dramtizacij (»Dimež, strah kranjske dežele«, »Miklova Zala«, »Rdeča maska«, »Stava« in dr.). Sedaj živi v Ljubljani, kjer je član igravstva pri Narodnem gledališču. Njegova soproga Avgusta ter hčeri Vera in Mira so tudi priznane igravke.

To so zunanji obrisi Danilovega življenja.

Vse pomembnejša in zajemljivejša je njegova umetniška pot. Petdeset let biti igravec, slovenski igravec, je ogromno življensko delo. Ta poklic zahteva kot malokateri drugi, da mu človek žrtvuje vse svoje bistvo in bitje, fizično in duševno. Igravec kot umetnik mora živeti samo svojemu smotru: da ustvarja na odru živene človeka v nešteti menah značaja in zunanje lica.

Ce je ta žrtev tisti pečat, ki daje osebnosti znak umetnika, je Danilo velik umetnik. Že v prvi mladosti je bilo igranje na odru njegova strast. Z bratoma Staufferjema je igral še dečko ob nedeljah v prodajalniških prostorih na Zabjeku št. 3 Schillerjeve Razbojnice in druge igre, seveda nem-

ski. Sosedje, mali ljudje, so hodili gledat to igranje, ki je bilo za Danila že resnoba in ogenj bodočega poklica. Celo strogi, bolno vase zaprti Josip Cimperman, naš znani književnik, je obiskoval ta otroški teater in Danila bodril za igravski poklic. Pozneje se je Danilu odprl oder v Rokodelskem domu in tam se je odločil, da da slovo vsakemu meščanskemu poklicu in postane slovenski igravec.

To je bilo pred petdesetimi leti herojsko delo. Tedaj je bil igravski poklic med Slovenci še stan, ki ga ni nihče vpošteval, ne cenil, ne želel. Ni bilo gotovih plač, ni bilo penzije in oskrbe na starost, ki bi vabile ljudi k odru. Gaže so znašale 7—25 goldinarjev na mesec, med počitnicami jih ni bilo.

Ni čuda, da v tistih časih o slovenskih igravcih ni bilo še sledu. Diletantje so tvorili oderski kader, posamezni naši igravski talenti pa so ob prvi ugodni priliki šli k tujim odrom.

Tako Danilo še danes pripoveduje o nekem Kotniku, ki je bil izvrsten igravec, začel v Ljubljani pri slovenskem odru, a kmalu šel po svetu. Po več letih ga je Danilo srečal v Ljubljani in ga vesel povabil, naj se da angažirati, češ, sedaj bi dobil po 25 goldinarjev na mesec, kar so mu pred leti odklonili. Kotnik pa se je Danilu pomilovalno nasmehnil: »Saj me ne morete plačati!

Imam tako gažo in vse udobnosti — celo med počitnicami —, da se vam tu v Ljubljani o njih še ne sanja!«

Danila so vabili na Dunaj, v Zagreb in drugam. Vkljub vsem vabilom in mlakavnim zgledom je ostal v slovenski mali Ljubljani med svojimi ljudmi, skoraj edini med igravci, ki so izšli iz našega ljudstva. Kotnik in še marsikdo je ostal pozabljen in ne pomeni za našo slovensko kulturo nič, Danilo pa je in ostane vedno z zlatimi črkami zapisan med prvimi početniki slovenske oderske generacije.

On je vztrajal v naši slovenski revščini, živel žalostne in vesele čase z našim odrom od Čitalnice do slovenskega Narodnega gledališča. Široko po naši domovini je nosil po malih odrih med počitnicami našo igravsko umetnost, igral je tudi v Trstu in v Gorici, celo med brate Srbe je potoval z improvizirano družbo. Povsod so ga sprejeli radi — Slovenci doma morda še najrajši —, zato pozna Danila cela naša domovina tu in onstran vseh mej.

Trdi se, da je tragika igravca, da njegova umetnost umrje z njim in da ga ljudstvo pozabi, ko pade zator poslednjič za njim. Za Danila to ne bo veljalo. Kajti v trojici Borštnik-Verovšek-Danilo bo zlasti o njem večno živele: Bil je slovenski umetnik!

Dr. A. Remeč.

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (Slovenija)

— Tiskarna —

sprejema v tisk časopise, revije, knjige, brošure, uradne in trgovske tiskovine, letake itd. kakor tudi umetnine v eno- in večbarvnem tisku.

Razpolaga z 2 rotacijskima, 16 tiskalnimi in s 7 stavnimi stroji ter z lastno črkolivnico. Hitra in točna izvršitev.

— Litografija —

se priporoča za izvrševanje vsakovrstnih litografskih del, tako potom kameno- kakor tudi najnovejšega offset-tiska.

Izdelovanje delnic, ilustracij, slik, diplom, plakatov po lastnem ali naročnikovem načrtu in barvo tiska po vseh mogočih načrtih.

— Klišarna —

izdeluje vse vrste klišejev po slikah, perorisih, risbah, rokopisih in fotografijah za eno- in večbarvni tisk.

Dobavlja klišeje za razmnoževanje umetn. slik, razglednic, reklamnih slik, vinjet, podpisov v poljubni velikosti in obliki in za vse vrste tiska.

Zmerne cene!

Brzjavke: Jugotiskarna Ljubljana

Zahtevajte proračun!